

Danijela Križanec-Beganović
Etnografski muzej
Trg Mažuranića 14
Zagreb

Muzeski dokumentacijski centar
Lada Dražin Trbuljak
Iva Validžija
Ilica 44
10000 Zagreb

Predmet: Izvještaj o matičnoj djelatnosti – Gradski muzej Karlovac

U sklopu redovne planirane matične djelatnosti dokumentaristica EMZ-a Aleksandra Vlatković, konzervatorica-restauratorica Mihaela Grčević i ja (matičarka) smo 11. rujna 2020. godine posjetile Gradski muzej Karlovac (GMK) kako bi pregledale stanje fundusa, postava i dokumentacije muzeja vezane uz Etnografsku zbirku i građu. U muzeju smo se sastale s voditeljicom Etnografskog odjela kustosicom Nikolinom Belančić Arki koja nam je pružila uvid u dokumentaciju, najveću od čuvaonica zbirke te nas je provela kroz stalni postav Gradskog muzeja Karlovac pri čemu nam se pridružila i ravnateljica muzeja Hrvojka Božić.

GMK se sastoji od šest odjela od kojih je jedan Etnografski odjel. Etnografski odjel skrbi o Etnografskoj zbirci koja sadrži oko 2500 predmeta podijeljenih u 9 podzbirki, ustrojjenih ponajprije po materijalu od kojeg su izrađeni predmeti. Podjelu je 1990-ih ustrojila kustosica Janja Mihalić. Zbirka je registrirana je pri Upravi za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture. Posljednja revizija Zbirke provedena je 2019. godine.

S vođenjem muzejske dokumentacije u Gradskom muzeju Karlovac započeto je otprilike nakon Drugog svjetskog rata, a uvidom u dokumentaciju koja se vodi za Etnografsku zbirku utvrđeno je da se od 1955. godine vodi inventarna knjiga zbirke (pohranjena u dokumentaciji, naknadno ostvaren uvid online putem), knjiga ulaska te inventarne kartice (prema inventarnom broju, lokalitetu, predmetu) – ukupno 3303 inventarna broja. Vođenje muzejske dokumentacije za Etnografsku zbirku 1955. godine započela je kustosica Aleksandra Muraj.

Danas se muzejska dokumentacija (inventarna knjiga, knjiga ulaska, knjiga izlaska) vodi u računalnom obliku – Modulator ++, ali uvid u aplikaciju prilikom posjeta nije bio moguć zbog loše internetske veze. Prelaskom na računalni oblik vođenja muzejske dokumentacije 2004. godine započelo se i s vođenjem jedinstvene inventarne knjige, međutim odvojen sustav dodjeljivanja slijeda brojeva za Etnografsku zbirku, prema riječima dokumentariste Sandra Vidoša, zadržan je

sve do početka 2020. godine kada se predmetima Etnografske zbirke počinju dodjeljivati brojevi iz zajedničkog slijeda brojeva svih zbirki muzeja. Prema riječima kustosice Nikolinom Belančić Arki inventarna knjiga Etnografske zbirke unesena je u računalnu bazu.

Nakon uvida u muzejsku dokumentaciju predloženo da se u bazu podataka Modulor ++ uvede popis otpisanih predmeta unutar za koji će se otvoriti mapa otpisanih predmeta Etnografske zbirke (radi se o zapisima za otprilike tisuću predmeta otpisanih kao ratna šteta). Također je predloženo je da se unutar Etnografske zbirke otvori i mapa za nepronadene predmete za koje je u bazi također potrebno otvoriti zapise. Cilj otvaranja zapisa za otpisane, odnosno nepronadene predmete je uvid u cjeloviti fundus zbirke, odnosno muzeja.

Sekundarnu dokumentaciju vodi Sandro Vidoš, dokumentarist Gradskog muzeja Karlovac koji je u trenutku našeg posjeta bio na bolovanju te ovom prilikom nismo ostvarili uvid u dokumentacijske fondove. U čuvaonici Etnografske zbirke pohranjeni su i terenski zapisi Stjepana Janjića koji nisu evidentirani ni inventarizirani kroz Etnografsku zbirku ili fondove sekundarne dokumentacije.

Čuvaonice zbirke smještene su na tri lokacije od kojih smo prilikom posjeta vidjeli jednu, onu u Državnom arhivu Karlovac u kojoj je smještena većina predmeta, dok nam je stanje u druge dvije usmeno opisano. Uvidom u stanje muzejskih predmeta unutar viđene čuvaonice te stalnog postava Etnografskog odjela Gradskog muzeja Karlovac utvrđeno je da se na navedenoj građi redovito obavljaju poslovi preventivne konzervacije i restauracije te da je građa u dobrom stanju. Čuvaonica smještena unutar Državnog arhiva Karlovac, prostrana je i prozirna te pruža dobre uvjete za pohranu građe. Na muzejskim predmetima potrebni su minimalni zahvati koji su uvršteni u plan rada za sljedeće razdoblje, a podrazumijevaju čišćenje i pohranu krhke i osjetljive građe uz korištenje beskiselinskih folija i kutija te izmjenu postojećih zaštitnih navlaka. Tekstilnim predmetima koji su nastradali u Domovinskom ratu, a na kojima su izvršeni konzervatorsko-restauratorski zahvati osiguran je adekvatan smještaj unutar drvenog ormara s ladicama izrađenima po mjeri. U prostorijama u kojima je smješten stalni postav mikroklimatski uvjeti su regulirani pomoću odvlaživača zraka dok su muzejski predmeti izloženi u vitrinama u skladu s preporukama struke. Tek je nekolicina tekstilnih predmeta izložena na neadekvatan način na što je nadležna kustosica upozorena. Zaštitu predmeta provodi kustosica zbirke u suradnji s muzejskim tehničarem i sa spremačicom dok za veće zahvate na predmetima koriste usluge konzervatorsko-restauratorskih radionica i kemijskih čistionica.

Zaključno se može konstatirati kako je stanje fundusa, dokumentacije te rad u muzeju na zadovoljavajućoj razini.

U Zagrebu, 14. rujna 2020.

Danijela Križanec-Beganović

matičarka I. razine za etnografske
muzeje i zbirke RH

Unit 7

Danijela Križanec-Beganović
Etnografski muzej
Trg Mažuranića 14
Zagreb

Muzeski dokumentacijski centar
Lada Dražin Trbuljak
Iva Validžija
Ilica 44
10000 Zagreb

Predmet: Izvještaj o matičnoj djelatnosti - Samoborski muzej

Na poziv ravnateljice Samoborskog muzeja Nikoline Puljić dokumentaristica EMZ-a Aleksandra Vlatković i ja smo 19. kolovoza 2020. godine posjetile Samoborski muzej kako bi pregledale stanje fundusa, postava i dokumentacije muzeja vezane uz Etnografsku zbirku i građu.

Naime, Samoborski muzej želi do kraja ove godine provesti reviziju muzejske građe, a prema njihovim riječima, sve zbirke osim Etnografske su revidirane. Problem je utoliko veći što u muzeju nije zaposlen kustos etnolog od umirovljenja kolegice Lele Roćenović.

Nakon pruženog uvida u trenutno stanje Etnografske zbirke i etnografskog postava te inventarnih knjiga, ostale dostupne dokumentacije i baze podataka M++ utvrđeno je da muzej vodi jedinstvenu inventarnu knjigu muzejskih predmeta koja se danas vodi u računalnom obliku (M++). Uz inventarnu knjigu vođena je i knjiga ulaska koja za dio predmeta sadrži detaljne opise muzejskih predmeta te ju je potrebno koristiti tijekom revizije (problem predstavlja činjenica da je dio novijih zapisa u inventarnoj knjizi, koji se odnose na etnografske predmete, nepotpun u smislu opisa predmeta).

Prema dobivenim podacima Etnografska zbirka sadrži oko 930 predmeta od kojih je 128 njih upisano i obrađeno u bazi podataka. Na temelju viđenog savjetovali smo kolege da je za provedbu revizije, a s ciljem utvrđivanja stvarnog stanja fundusa, potrebno za sve inventarne brojeve otvoriti zapise u računalnoj bazi (M++) - bazirane na popisu iz zajedničke inventarne knjige.

Ovi zapisi trebaju sadržavati najosnovnije podatke (inventarna oznaka te vrsta/naziv predmeta). Pregledom čuvaonica i stalnog postava, a na osnovu prethodno izrađenog cjelovitog popisa Etnografske zbirke revizijom je potrebno identificirati pronađene, odnosno nepronađene muzejske predmete te izraditi popis predmeta bez broja.

Zaključak:

Konsatirano je da ne postoje zapreke pristupanju revizije ove Zbirke. Ravnateljici Nikolini Puljić i djelatniku restauratoru Ivanu Tiboru Grujiću naveli smo kako je potrebno izraditi popis pronađenih predmeta Etnografske zbirke, popis nepronađenih predmeta Etnografske zbirke te popis predmeta bez broja koji pripadaju ovoj Zbirci. Također smo im skrenuli pažnju da zaključcima revizije priključe i dokumente o otpisu muzejskih predmeta ukoliko oni postoje i ukoliko su dostupni.

Uvidom u računalnu bazu M++ utvrđeno je da je u njoj potrebno urediti popis zbirki, odnosno uskladiti je s unutrašnjom organizacijom zbirke muzeja. Uz Etnografsku zbirku u bazi je primjerice navedena Etnografska/drvo, Etnografska/keramika, Etnografska/koža, Etnografska/tekstil što su očito ostaci ranijih podjela zbirki i ne odgovaraju trenutnoj službenoj podjeli zbirki muzeja.

Dokumentacijska građa dijelom je prikupljena, ali evidencija nije vođena te se trenutno ne vode inventarne knjige sekundarnih fondova. Ovo je potrebno ispraviti.

Prilikom posjeta obišli smo i stalni postav muzeja koji se nalazi u odvojenom objektu pokraj glavne zgrade muzeja. Nakon razgleda zaključeno je kako su uvjeti za izlaganje nezadovoljavajući kao i načini izlaganja i čuvanja izložene građe, no da je uz manje preinake moguće popraviti trenutno stanje. Predloženo je da se tijekom revizije, kada pripreme sve potrebne popise predmeta, cijeli postav ovog dijela muzeja nakratko zatvori za javnost, čemu nažalost pogoduje trenutna epidemiološka situacija te da se izvrši revizija, čišćenje i zaštita izloženih predmeta.

U Zagrebu, 7. rujna 2020.

Danijela Križanec-Beganović

matičarka I. razine za etnografske
muzeje i zbirke RH

Danijela Križanec-Beganović
Etnografski muzej
Trg Mažuranića 14
Zagreb

Muzeski dokumentacijski centar
Lada Dražin Trbuljak
Iva Validžija
Ilica 44
10000 Zagreb

Predmet: Izvještaj o matičnoj djelatnosti – Gradski muzej Sisak

U sklopu redovne planirane matične djelatnosti dokumentaristica EMZ-a Aleksandra Vlatković, konzervatorica-restauratorica Mihaela Grčević i ja (matičarka) smo 25. rujna 2020. godine posjetile Gradski muzej Sisak (GMS) kako bi pregledale stanje fundusa, postava i dokumentacije muzeja vezane uz Etnografsku zbirku i građu. U muzeju smo se sastale s višom kustosicom Katicom Mrgić i kustosicom Ivanom Plavec, djelatnicama Etnografskog odjela koje su nam pružile uvid u dokumentaciju, čuvaonice zbirke te su nas provele kroz stalni postav Gradskog muzeja Sisak. Na uvodnom dijelu sastanka pridružio nam se ravnatelj muzeja Vlatko Čakširan.

Muzej danas ima pet stručnih odjela od kojih je jedan Etnografski odjel. Godina 1951. se smatra godinom osnivanja Muzeja Sisak koji je 2010. godine preimantovan u Gradski muzej Sisak. Te godine osnovani su današnji odjeli, pa tako i Etnografski. Etnografska građa je dio fundusa muzeja od njegovog osnivanja, a čuvala se u okviru Etnografske zbirke. Etnografski odjel danas ima osam zbirki za koje je u bazi otvoreno 3635 zapisa.

Vođenje muzejske dokumentacije Etnografske zbirke Gradskog muzeja Sisak započela je kolegica Olgica Lastrić, a uvidom u nju utvrđeno je da sadrži inventarnu knjigu zbirke te inventarne kartice zbirke. U staroj/fizičkoj inventarnoj knjizi upisano je 3027 inventarnih brojeva dok je na inventarim karticama upisano 2790 inventarnih brojeva. Danas se muzejska dokumentacija, odnosno inventarna knjiga, knjiga ulaska i knjiga izlaska vode u računalnom obliku, u bazi M++, u kojoj je unutar Etnografskog odjela otvoreno 3635 zapisa.

U bazu M++ upisane su sljedeće zbirke: Zbirka nematerijalne baštine (490 zapisa), Zbirka narodnih nošnji, oglavlja i nakita (1390 zapisa), Zbirka Orlić (371 zapis), Zbirka Šoštarić (157 zapis), Zbirka tekstila (322 zapisa), Zbirka tradicijskog domaćinstva (300 zapisa), Zbirka tradicijskog gospodarstva (242 zapisa) te Zbirka Turnšek – tekstil Donje Posavine (243 zapisa).

Predmeti etnografskih zbirki koji nisu pronađeni revizijama trenutno su upisani i unutar Etnografskog odjela, a nerazvrstani su prema zbirkama (na razini muzeja u bazi je izdvojena „zbirka“ *predmeta koji nisu pronađeni pri revizijama*).

Nakon prelaska na računalni oblik vođenja muzejske dokumentacije kroz bazu M++ godine 2003. započelo se s vođenjem jedinstvene inventarne knjige, a nakon 2005. godine uvedena je i jedinstvena inventarna oznaka za sve zbirke Gradskog muzeja Sisak. Do prelaska na zajedničku inventarnu knjigu, a time i na zajednički slijed inventarnih brojeva, vođene su zasebne knjige unutar svakog muzejskog odjela. Stoga je odlučeno da se inventarna oznaka Etnografskog odjela razlikuje se od ostalih odjela i zbirki po broju jedan koji se u zagradi navodi iza inventarnog broja. Prema riječima voditeljica etnografskih zbirki inventarna knjiga Etnografskog odjela u cijelosti je unesena u računalnu bazu.

Posljednje revizije muzejskih zbirki provedene su sljedećim redom:

- Zbirka Orlić (371 zapis) svibnj - lipanj 2015. godine,
- Zbirka tekstila (322 zapisa) siječanj - ožujak 2016. godine,
- Zbirka tradicijskog gospodarstva (242 zapisa) rujanj 2016. godine,
- Zbirka Turnšek – tekstil Donje Posavine (243 zapisa) ožujak 2017. godine,
- Zbirka nematerijalne baštine (490 zapisa) listopad - studeni 2017. godine,
- Zbirka tradicijskog domaćinstva (300 zapisa) travanj - svibanj 2018. godine,
- Zbirka Šošarić (157 zapis) studeni - prosinac 2019. godine,
- Zbirka narodnih nošnji, oglavlja i nakita (1390 zapisa) je u tijeku, završetak planiran do kraja 2020. godine.

Uputa je da se zbirke revidiraju svakih pet godina što je zakonski okvir, pa je stoga potrebno provesti novu reviziju zbirki revidiranih tijekom 2015. godine, a u skladu s time i u 2021. godini onih koje su revidirane tijekom 2016. godine itd.

Tijekom posjeta razgovaralo se o procesu revizije muzejske građe, naglašena je važnost usklađivanja stare inventarne knjige s onom vođenom u M++ te korištenja prednosti tehnologije za dodatne sistematizacije i kontrolu zbirki/odjela/fundusa. Istaknuto je kako je rezultat revizije potrebno upisati u bazu.

Predloženo je da se unutar Etnografskog odjela otvori mapa za nepronađene predmete ili da se mapa za Etnografski odjel izdvoji unutar postojeće „zbirke“ *predmeta koji nisu pronađeni pri revizijama*. Također je predloženo da se, ukoliko za to postoji potreba, na razini muzeja razmotri uvođenje mape s popisom otpisanih predmeta te mape s popisom otpisanih brojeva unutar kojih će se otvoriti mape za pojedine odjele muzeja. Cilj otvaranja zapisa za nepronađene, odnosno otpisane predmete ili brojeve je uvid u cjeloviti fundus zbirki, odnosno odjela i muzeja. Bilo je razgovora i o načinu upisa u bazu M++, stručnoj obradi građe te o stupnju dovršenosti zapisa.

Obaviještene smo kako je u proljeće 2020. godine dogodio „hakerski“ napad na računalni sustav GMS-a čije posljedice još nisu evidentirane.

U obradi muzejskih predmeta bilo je riječi o kategorijama „Broj komada“ te „Dijelovi“ i „Komponente“ te smo ukratko predstavili mogućnosti baze vezane uz obradu muzejskih predmeta koji čine cjelinu. Također smo se osvrnuli i na problem kategorija „Vrsta/naziv“ i „Naslov“ koje se u etnologiji često podudaraju. Osnovna razlika je kontrola nazivlja pogodna za pretraživanje koja je vezana uz kategoriju (i polje u bazi) „Vrsta/naziv“ dok kategorija (i polje u bazi) „Naslov“ pružaju mogućnost opisnog naslova za predmet u svrhu npr. izrade kataloške jedinice, legende i sl.

Tijekom posjeta ostvarili smo uvid i u fototeku odjela koju je prikupljala i vodila kolegica zaposlena u knjižnici muzeja. Trenutno je u tijeku digitalizacija fototeke koju kroz bazu S++ obavljaju knjižničarka i fotografkinja muzeja U Etnografskom odjelu muzeja prema riječima kustosica nije sačuvana, odnosno pohranjena dokumentacijska građa u obliku terenskih bilježnica i zapisa.

Uočeno je da su muzejski predmeti u čuvaonicama označeni inventarnim oznakama koje se sastoje samo od inventarnog broja dok ne sadrže slovni dio oznake koji označava pripadnost određenom odjelu i samom muzeju (GMS) što bi trebalo ispraviti.

Gradski muzej Sisak djeluje na sedam lokacija od kojih smo u sklopu matične djelatnosti obišle glavnu zgradu Muzeja u kojoj je stalni postav i tekstilna čuvaonica, zgradu u kojoj su uredske prostorije i uprava, dvorišnu zgradu u kojoj su uredi kustosa i restauratorska radionica, dislociranu zgradu u kojoj je smještena velika čuvaonica te Info-centar industrijske baštine - Holandska kuća.

Čuvaonica smještena u potkrovnom dijelu zgrade s izložbenim prostorima pruža dobre uvjete za pohranu tekstilne građe, ali je nužno nekoliko intervencija kako bi se uvjeti i stanje fundusa poboljšali. Preporučeno je zamračiti krovne prozore kako zbog temperature tako i zbog štetnog UV zračenja kojem su izloženi tekstilni predmeti koji bez zaštitnih navlaka vise na metalnim stalcima. Za tako neadekvatno pohranjenu građu preporučeno je oblaganje vješalica poliesterskim vatelinom i izrada zaštitnih navlaka ili nabava metalnih ladičara i horizontalna pohrana uz korištenje beskiselnih zaštitnih folija. I u jednom i u drugom slučaju potrebno je prije pohrane predmete očistiti usisavanjem.

Etnografska tekstilna građa u stalnom postavu izložena je na lutkama/manekenima koji nisu prikladni za njezino izlaganje. Lutke su smještene u prostoru te su na njima vidljive naslage nečistoća. Izloženi kompleti nošnji nisu upotpunjeni svim odjevnim komadima koji čine cjelinu.

U čuvaonici smještenoj na dislociranoj lokaciji pohranjeni su predmeti izrađeni od drva, keramike, kamena i metala te građa s arheoloških nalazišta. Na gornjoj etaži objekta su na policama pohranjeni manji predmeti dok su na donjoj etaži zgrade smješteni oni velikih dimenzija. Uvjeti u zgradi nisu u potpunosti prikladni, ali veći problem predstavlja prenatrpanost čuvaonica i nemogućnost pristupa predmetima što je posebno izraženo kod predmeta velikih dimenzija na donjoj etaži. Ovom prilikom je sugerirano da predmete na policama dodatno zaštite

horizontalnim vezivanjem siguronosnih konopaca kako bi se predmeti na policama osigurali od pada, a da se veliki predmeti s donje etaže, u dogovoru s kustosima drugih zbirki preslože na način da budu dostupniji. Potrebno je održavati red te premještanje velikih predmeta nadzirati i od strane kustosa. Za provođenje mjera zaštite zaduženi su preparatori i jedan restaurator.

Na uvodnom dijelu sastanka ravnatelj Vlatko Čakširan je naglasio kako smatra kako je najveći trenutni problem muzeja nedostatak čuvaonica što je posebno važno i zbog stalnog priljeva arheološke građe u GMS te je zamolio da se to navede u okviru ovog izvještaja.

U Zagrebu, 30. rujna 2020.

Danijela Križanec-Beganović

matičarka I. razine za etnografske
muzeje i zbirke RH

